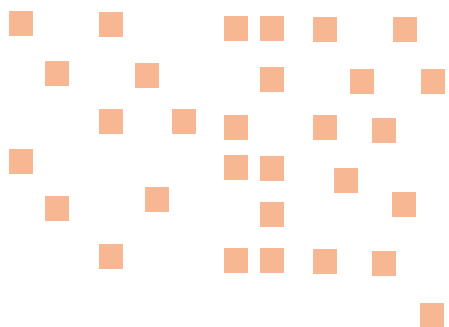

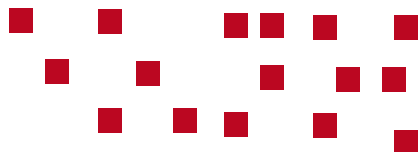
MAROKO

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

**Sytuacja bezpieczeństwa i zagrożenia
dla ludności cywilnej**

**DPU-WIKP-424/279/2025
13.05.2025**

TREŚĆ ZLECENIA

Proszę o informację na temat sytuacji bezpieczeństwa w Maroku.

INFORMACJE DEMOGRAFICZNE

Ludność: 37,3 mln.

Skład etniczny: Arabo-Berberowie – 99%, inni 1%^[1], w tym Saharyjczycy (arab. Sahrawi) ok. 90 tys.^[2]

Skład religijny: islam 99% (w olbrzymiej większości sunnicki, szyici < 0,1%), inne 1% (chrześcijaństwo, judaizm, bahaizm).^[3]

USTRÓJ I SYTUACJA POLITYCZNA

USTRÓJ

Królestwo Maroka, które uzyskało niepodległość od Francji w 1956 r., jest dziedziczną monarchią konstytucyjną odwołującą się do islamu i demokracji. Najwyższa władza pozostaje w rękach króla. Organizowane w Maroku od lutego 2011 r. protesty społeczne skłoniły monarchę do powołania Komisji Konsultacyjnej ds. Rewizji Konstytucji w celu opracowania projektu nowej ustawy zasadniczej. Nowa konstytucja została przyjęta w referendum w dniu 1 lipca 2011 r. Zwiększyła ona prerogatywy szefa rządu i wzmocniła rolę parlamentu, a zwłaszcza Izby Reprezentantów.^[4]

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

Maroko podzielone jest na 12 regionów: Beni Mellal-Khenifra, Casablanca-Settat, Dakhla-Oued Ed-Dahab, Draa-Tafilalet, Fes-Meknes, Guelmim-Oued Noun, Laayoune-Sakia El Hamra, Marrakech-Safi, Oriental, Rabat-Sale-Kenitra, Souss-Massa, Tanger-Tetouan-Al Hoceima.^[5] Jeden z jego regionów, Dakhla-Oued Er-Dahab, leży w całości na terytorium spornego obszaru Sahary Zachodniej, a dwa inne - Laayoune-Sakia El-Hamra i Guelmim-Oued Noun - częściowo.^[6]

¹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Morocco, 01.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/morocco/>

² Joshua Project, Sahrawi in Morocco, https://joshuaproject.net/people_groups/14639/MO

³ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Morocco, 01.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/morocco/>

⁴ Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP, Informator ekonomiczny – Maroko, 03.11.2021, <https://www.gov.pl/web/maroko/ie>

⁵ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Morocco, 01.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/morocco/>

⁶ Wikipedia, Regions of Morocco, https://en.wikipedia.org/wiki/Regions_of_Morocco

Regiony (dżiha, l.mn. dżihat) dzielą się na prowincje (iklim, l.mn. akalim), a te z kolei dzielą się na prefektury (amala, l.mn. amalat).^[7]

Mapa. Podział administracyjny Maroka.^[8]

STRUKTURA WŁADZY

Głowa państwa. Maroko jest monarchią, w której najwyższa władza pozostaje w rękach króla. Na tronie zasiada obecnie król **Muhammad VI**, który w 1999 r. przejął rządy po swoim zmarłym ojcu Hasanie II, sprawującym twarde, autokratyczne rządy. Król Muhammad VI zapoczątkował powolne zmiany polityczne i gospodarcze, zajął się również wyjaśnianiem naruszeń praw człowieka, do których dochodziło za rządów jego ojca.^{[9][10]}

Rząd i premier. Władza wykonawcza należy do rządu, na którego czele stoi szef rządu. Premier mianowany jest przez monarchę z członków partii, która uzyskała

⁷ Wikipedia, Podział administracyjny Maroka, https://pl.wikipedia.org/wiki/Podzia%C5%82_administracyjny_Maroka

⁸ Wikimedia Commons, Administrative Regions of Morocco, 03.02.2021, CC-BY-SA-4.0, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Administrative_Regions_of_Morocco.jpg

⁹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Morocco, 01.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/morocco/>

¹⁰ Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP, Informator ekonomiczny – Maroko, 03.11.2021, <https://www.gov.pl/web/maroko/ie>

większość w wyborach parlamentarnych. Rada Ministrów wybierana jest przez premiera w porozumieniu z parlamentem i powoływana przez monarchę.^[11]

Premierem Maroka jest od października 2021 r. **Aziz Achannusz (Akhannouch)**.^[12]

Parlament i wybory parlamentarne. Władzę ustawodawczą w Maroku stanowi dwuizbowy parlament. Zgodnie z nową konstytucją (z 2011 r.), izba niższa – **Izba Reprezentantów (Madżlis al-Nuwwab)** liczy 395 członków wybieranych w wyborach powszechnych na pięcioletnią kadencję. 305 deputowanych wyłanianych jest z list lokalnych, a 90 – z listy krajowej (60 mandatów zarezerwowano dla kobiet, a 30 dla młodych mężczyzn, których wiek nie przekracza 40 lat).^[13]

W ostatnich wyborach do Izby Reprezentantów (które odbyły się we wrześniu 2021 r.) zwycięstwo odniosły partie liberalne, pokonując rządzącą przez 10 lat umiarkowaną islamską Partię Sprawiedliwości i Rozwoju (PJD). **Narodowe Zgromadzenie Niezależnych (RNI)** zdobyło 97 miejsc w parlamencie, a partia **Autentyczność i Nowoczesność (PAM)** – 82. Trzecią siłą w parlamencie jest centro-prawicowa **Partia Niepodległości (Istiqlal)**, z 78 mandatami. Rządząca dotąd PJD, która miała 125 miejsc, ma ich po ostatnich wyborach zaledwie 12.^[14]

Kolejne wybory do parlamentu mają się odbyć we wrześniu 2026 r.^[15]

Izba wyższa parlamentu – **Izba Doradców (Madżlis al-Mustaszarin)** liczy 120 członków (wcześniej 270) wybieranych w wyborach pośrednich na 6 lat. Ostatnie wybory do Izby Doradców odbyły się w październiku 2021 r. (kolejne powinny się odbyć w październiku 2027 r.).^[16]

SYSTEM PRAWNY

Maroko ma podwójny system prawny, na który składają się sądy świeckie oparte na francuskim prawie cywilnym oraz sądy oparte na prawie i tradycji islamskiej (szariacie). System świecki obejmuje sądy gminne i rejonowe, sądy pierwszej instancji, sądy apelacyjne oraz Sąd Najwyższy. Jednocześnie funkcjonuje 27 sądów *Sadad*, które są sądami pierwszej instancji dla muzułmańskiego prawa stanu cywilnego.^[17] Trybunał Konstytucyjny sprawuje kontrolę sądową aktów ustawodawczych.^[18]

¹¹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Morocco, 29.10.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/morocco/>

¹² CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Morocco, 29.10.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/morocco/>

¹³ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Morocco, 01.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/morocco/>

¹⁴ WNP, Maroko: Porażka rządzącej od 10 lat partii w wyborach parlamentarnych, 09.09.2021, <https://www.wnp.pl/rynki-zagraniczne/maroko-porazka-rzadzacej-od-10-lat-partii-w-wyborach-parlamentarnych.492256.html>

¹⁵ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Morocco, 01.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/morocco/>

¹⁶ WNP, Maroko: Porażka rządzącej od 10 lat partii w wyborach parlamentarnych, 09.09.2021, <https://www.wnp.pl/rynki-zagraniczne/maroko-porazka-rzadzacej-od-10-lat-partii-w-wyborach-parlamentarnych.492256.html>

¹⁷ Nations Encyclopaedia, Morocco – Judicial System, <https://www.nationsencyclopedia.com/Africa/Morocco-JUDICIAL-SYSTEM.html>

¹⁸ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Morocco, 01.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/morocco/>

KARA ŚMIERCI

Marokańskie prawo przewiduje karę śmierci i bywa ona orzekana, szczególnie za morderstwo. Jednak od 1993 r. w kraju nie została wykonana żadna egzekucja.^[19]

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

ANALIZA STATYSTYCZNA

W 2023 r. na terenie Maroka w wyniku różnych przypadków naruszenia bezpieczeństwa, zginęło 38 osób (członków służb bezpieczeństwa, bojowników i cywili), natomiast w 2024 r. ilość wszystkich ofiar wyniosła 42. W pierwszym kwartale 2025 r. w wyniku incydentów związanych z bezpieczeństwem śmierć poniosło 9 osób (członków służb bezpieczeństwa, bojowników i cywili).^[20]

CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI BEZPIECZEŃSTWA

Za bezpieczeństwo w kraju odpowiadają przede wszystkim Królewskie Siły Zbrojne (fr. Forces armées royales – FAR), których głównym zadaniem jest ochrona interesów narodowych, suwerenności i integralności terytorialnej Maroka. FAR mają doświadczenie w przeciwdziałaniu ruchom separatystycznym, walce na pustyni oraz w międzynarodowych operacjach pokojowych i bezpieczeństwa. Uczestniczą w ćwiczeniach dwustronnych i wielonarodowych oraz utrzymują partnerstwo z siłami zbrojnymi Francji, Hiszpanii i USA, a także NATO, Ligą Państw Arabskich i Unią Afrykańską.^[21]

Przeciwdziałanie terroryzmowi jest jednym z priorytetowych celów polityki władz Maroka. Państwowe służby bezpieczeństwa podejmują aktywne działania na rzecz zapobiegania zamachom terrorystycznym, inwigilują ekstremistyczne grupy, aresztują ich członków, próbują przeciwdziałać islamistycznej propagandzie.^[22]

Głównym problemem w dziedzinie bezpieczeństwa w Maroku jest spór o terytorium **Sahary Zachodniej**. Maroko zaanektowało tereny tego pustynnego państwa, proklamując je swoimi Prowincjami Południowymi (w latach 1976 i 1979). Natomiast reprezentujący niepodległościowe dążenia Saharyjczyków **Zbrojny Front Polisario** (popierany przez sąsiednią Algierię) proklamował w 1979 r. powstanie **Saharyjskiej Arabskiej Republiki Demokratycznej**. W 1991 r. udało się wynegocjować zawieszenie broni, a spór miał zostać rozstrzygnięty drogą referendum przeprowadzonego pod egidą ONZ. Na terytorium Sahary Zachodniej rozmieszczono oddziały pokojowe ONZ – MINURSO (ang. UN Mission for the Referendum in Western Sahara). Referendum nie zostało jednak przeprowadzone, a w 2001 r. ONZ i Maroko uzgodniły

¹⁹ Amnesty International, *The State of the World's Human Rights; Morocco and Western Sahara 2024*, 29.04.2025, <https://www.amnesty.org/en/location/middle-east-and-north-africa/north-africa/morocco-and-western-sahara/report-morocco-and-western-sahara/>

²⁰ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Morocco, 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

²¹ CIA (Central Intelligence Agency), *The World Factbook, Morocco*, 01.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/morocco/>

²² USDOS (US Department of State), *Country Report on Terrorism 2022 - Chapter 1 - Morocco*, 30.11.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2101583.html>

przekształcenie Sahary Zachodniej w autonomiczny region Maroka. Okupacja Sahary Zachodniej skomplikowała relacje między Marokiem a Algierią, która popiera niepodległościowe aspiracje Saharyjczyków (zresztą na jej terytorium, w przygranicznej prowincji Tinduf, istnieje wiele obozów dla uchodźców saharyjskich, stamtąd również działa Polisario i saharyjski rząd).^{[23][24]}

W chwili obecnej Maroko kontroluje ok. 80% terytorium Sahary Zachodniej, w tym niemal całe wybrzeże i kluczowe ekonomicznie zasoby fosforanów, natomiast Polisario – pozostałą, pustynną część (gdzie leży tymczasowa stolica nieuznawanej Sahary Zachodniej – Tifariti) oraz w praktyce eksterytorialne obozy uchodźców w Algierii, gdzie działają ministerstwa, szkoły i aparat państwowy.^{[25][26]} Konflikt obecnie toczy się z niską intensywnością. Armia marokańska przeprowadza sporadyczne ataki z powietrza, głównie za pomocą dronów, na pozycje Polisario, niszcząc ich zasoby.^[27] W pierwszym kwartale 2025 r. miały miejsce 3 ataki dronów na cele związane z Polisario, w których zginęło 9 bojowników frontu.^[28]

Na terenie Maroka działają również odwołujące się do salafickiej ideologii komórki terrorystyczne, w tym także należące do Państwa Islamskiego, jednak są one mało liczebne, odizolowane od siebie i mają niewielkie zdolności operacyjne.^[29]

USTAWODAWSTWO SPECJALNE

Brak jest informacji wskazujących na to, by w Maroku obowiązywało obecnie ustawodawstwo specjalne.

SYTUACJA LUDNOŚCI CYWILNEJ

ANALIZA STATYSTYCZNA

Według danych ACLED, w 2023 r. w Maroku w różnego rodzaju incydentach śmierć poniosło 13 cywilów, z kolei w 2024 r. odnotowano 5 ofiar cywilnych zaś w pierwszym kwartale 2025 r. – nie odnotowano żadnych ofiar cywilnych. Większość ofiar cywilnych poniosła śmierć w wyniku ataków ze strony sił bezpieczeństwa Maroka, a

²³ HRW (Human Rights Watch), World Report 2023 – Morocco/Western Sahara, 12.01.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2085478.html>

²⁴ Aljazeera, UN envoy: Peaceful solution to Western Sahara conflict possible, 06.12.2018, <https://www.aljazeera.com/news/2018/12/envoy-peaceful-solution-western-sahara-conflict-181206164240438.html>

²⁵ Polityka, Rozejm w Saharze Zachodniej zerwany. Będzie wojna? 15.11.2020, <https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/swiat/1978894,1,rozejm-w-saharze-zachodniej-zerwany-bedzie-wojna.read>

²⁶ France24, UN expert calls on Morocco to stop targeting activists over Western Sahara, 01.07.2021, <https://www.france24.com/en/africa/20210701-un-expert-calls-on-morocco-to-stop-targeting-activists-over-western-sahara>

²⁷ The New Humanitarian, Moroccan drone strikes force Sahrawi from their homes, 17.05.2023, <https://www.thenewhumanitarian.org/news-feature/2023/05/17/morocco-sahrawi-drone-attacks>

²⁸ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Morocco, Military Forces of Morocco, Polisario Front, 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

²⁹ USDOS (US Department of State), Country Report on Terrorism 2022 - Chapter 1 - Morocco, 30.11.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2101583.html>

najwięcej takich incydentów było na południu kraju (w prowincjach Sahary Zachodniej).^[30]

ZAGROŻENIA DLA CYWILÓW ZWIĄZANE Z KONFLIKTEM ZBROJNYM

DZIAŁANIA WOJENNE

Zagrożeniem dla cywilów mogą być miny instalowane przez marokańską armię. W 2023 r. przydrożna mina zainstalowana przez marokańską armię na terenie Sahary Zachodniej eksplodowała pod cywilnym samochodem, zabijając jedną osobę.^[31]

Sporadyczne ofiary wśród cywilów powodują również ataki dronów.^[32] Zdarza się także, że ostrzał artyleryjski powoduje straty wśród stad wielbłądów.^[33] Celem ataków dronów padają górnicy/poszukiwacze złota lub ich pojazdy na pograniczu z Mauretanią. Takie incydenty miały miejsce np. w styczniu i grudniu 2023 r. oraz w lutym 2024 r., gdy drony zabiły łącznie 11 osób.^[34]

DZIAŁANIA PARTYZANCKIE

Pojedyncze ofiary w ludziach powodują ataki przeprowadzane przez bojowników Polisario. ACLED informuje o 7 takich incydentach od początku 2023 r., w których śmierć poniosła 1 osoba.^[35]

DZIAŁANIA ODWETOWE

ACLED nie podaje informacji o ofiarach takich działań.^[36]

SYTUACJA HUMANITARNA W STREFACH KONFLIKTU ZBROJNEGO

Pojedyncze działania zbrojne – przede wszystkim ostrzał dronów oraz sporadyczne ataki – mają miejsce jedynie na terenach Sahary Zachodniej. Ogranicza to miejscowej ludności możliwości zarabiania na życie w legalny sposób i przyczynia się do

³⁰ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Morocco, Civilians, 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

³¹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Morocco, Military Forces of Morocco, Civilians, 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

³² ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Military Forces of Morocco, Civilians, 01.01.2023-28.03.2024, dane pobrano 03.03.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

³³ The New Humanitarian, Moroccan drone strikes force Sahrawi from their homes, 17.05.2023, <https://www.thenewhumanitarian.org/news-feature/2023/05/17/morocco-sahrawi-drone-attacks>

³⁴ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Morocco, Civilians, 01.01.2023-30.09.2024, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

³⁵ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Morocco, Polisario, Civilians, 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

³⁶ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Morocco, Atakujący: Military Forces of Morocco, Civilians, 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

wyludnienia tego terenu, a także wzrostu przestępczości i radykalizacji młodych Saharyjczyków.^[37]

ZAGROŻENIA DLA CYWILÓW NIEZWIĄZANE Z KONFLIKTEM ZBROJNYM

TERRORYZM

W Maroku istnieje zagrożenie terroryzmem, jednak nie jest ono nasilone. Ostatni tego rodzaju zamach miał miejsce w 2018 r.^[38] Setki bojowników marokańskich, oskarżonych o terroryzm i udział w walkach poza granicami Maroka, przebywa nadal poza krajem. Osiem osób powróciło do Maroka z Syrii w 2019 r., następnie zostały one osądzone i skazane.^[39]

POZAPRAWNE EGZEKUCJE, UPROWADZENIA, POGROMY

Do niepokojów dochodzi cyklicznie w strefach graniczących z hiszpańskimi enklawami w Maroku: Ceutą i Mellilą. Gromadzący się tam migranci subsaharyjscy usiłują sforsować zasieki i przedostać się na terytorium hiszpańskie. Podczas interwencji marokańskich służb zdarzają się incydentalne ofiary. W maju 2023 r. policja zastrzeliła dwóch migrantów wsiadających do łodzi, która miała płynąć na Wyspy Kanaryjskie. Największe zamieszki na pograniczu miały miejsce w czerwcu 2022 r., gdy grupa 1,5-2 tys. migrantów zaatakowała funkcjonariuszy bezpieczeństwa broniących zasieków. W starciach śmierć poniosło 24-40 osób (w tym 1-2 funkcjonariuszy).^[40]

PRZEMOC STOSOWANA W TRAKCIE DEMONSTRACJI I PROTESTÓW

W Maroku często zdarzają się protesty. Są one na ogół ściśle kontrolowane przez policję. Jakkolwiek demonstracje mają w większości przypadków pokojowy charakter, zdarzają się pojedyncze przypadki przemocy.^[41]

Od początku 2023 r. do marca 2025 r. w Maroku odbyło się ponad 6,3 tys. protestów w tym 122 protesty z interwencją służb bezpieczeństwa. Nie było ofiar śmiertelnych.^[42]

³⁷ The New Humanitarian, Moroccan drone strikes force Sahrawi from their homes, 17.05.2023, <https://www.thenewhumanitarian.org/news-feature/2023/05/17/morocco-sahrawi-drone-attacks>

³⁸ DFAT (Australian Government - Department of Foreign Affairs and Trade), Smartraveller: Morocco, 11.04.2024, <https://www.smartraveller.gov.au/destinations/africa/morocco>

³⁹ USDOS (US Department of State), Country Report on Terrorism 2022 - Chapter 1 - Morocco, 30.11.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2101583.html>

⁴⁰ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Morocco, Police Forces of Morocco, 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 03.04.2025 <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁴¹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Morocco, Protests, 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁴² ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Morocco, Protests with intervention, , 01.01.2023-28.03.2025, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

PRZESTĘPCZOŚĆ ZORGANIZOWANA

Maroko nie jest w szczególności sposobie dotknięte problemem przestępczości zorganizowanej.^{[43][44]} W kraju działa kilka siatek przestępczych zajmujących się m.in. handlem narkotykami, przemytem ludzi, handlem ludźmi, podrabianiem towarów oraz związanymi z cyberprzestępczością. Niektóre z nich mają powiązania z najwyższymi kręgami politycznymi i administracyjnymi królestwa.^[45]

Na spornych terytoriach Sahary Zachodniej działają grupy przestępcze, trudniące się zwłaszcza handlem ludźmi i organizacją przerzutów nielegalnych migrantów do Europy.^[46]

PRAWNE I PRAKTYCZNE ASPEKTY DOTYCZĄCE ZMIANY MIEJSCA POBYTU

PRZEPISY REGULUJĄCE SWOBODĘ PRZEMIESZCZANIA SIĘ

Marokańskie prawo przewiduje wolność przemieszczania się wewnątrz kraju, wyjazdu za granicę, powrotu, emigracji oraz repatriacji. Prawa te na ogół są respektowane.^[47] Władze marokańskie uważają mieszkańców Sahary Zachodniej za obywateli Maroka i wydają im dokumenty tożsamości i podróży. Jednakże było kilka doniesień o przypadkach zakazywania Saharyjczykom wyjazdu z kraju.^{[48][49]}

Miejsce zamieszkania odnotowywane jest w marokańskim dowodzie osobistym.^[50]

MIGRACJE WEWNĘTRZNE

Przemiany gospodarcze i jednoczesny upadek rolnictwa nastawionego na własny użytek, procesy urbanizacyjne i tendencje demograficzne, rozwijająca się edukacja oraz szybkie zmiany kulturowe zwiększyły wszystkie formy mobilności migracyjnej w Maroku i z Maroka, w szczególności migrację ze wsi do miast oraz szybko rosnącą emigrację do Europy.^[51]

⁴³ DFAT (Australian Government - Department of Foreign Affairs and Trade), Smartraveller: Morocco, 11.04.2025, <https://www.smartraveller.gov.au/destinations/africa/morocco>

⁴⁴ FCDO (UK Foreign, Commonwealth and Development Office), Morocco travel advice, 01.05.2025, <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/morocco>

⁴⁵ Global Organized Crime Index, Morocco, brak daty publikacji, <https://ocindex.net/country/morocco>

⁴⁶ The New Humanitarian, Moroccan drone strikes force Sahrawi from their homes, 17.05.2023, <https://www.thenewhumanitarian.org/news-feature/2023/05/17/morocco-sahrawi-drone-attacks>

⁴⁷ USDOS (US Department of State), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Morocco, 23.04.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2107779.html>

⁴⁸ Marilyn A., Pragashini I., The right to nationality of the Saharawis and their legal identity documents, 2023, <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13621025.2024.2321722>

⁴⁹ USDOS (US Department of State), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Morocco, 23.04.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2107779.html>

⁵⁰ Wikipedia, National identity card, Morocco, [https://en.wikipedia.org/wiki/National_identity_card_\(Morocco\)](https://en.wikipedia.org/wiki/National_identity_card_(Morocco))

⁵¹ International Migration Institute, Social Transformations and Migrations in Morocco, 03.2021, <https://www.migrationinstitute.org/publications/social-transformations-and-migrations-in-morocco>

Od 1991 r. populacja miejska gwałtownie wzrosła, z mniej niż jednej trzeciej (29,3%) do ponad połowy populacji. To przejście z życia na wsi do życia w mieście stało się od tego czasu dominującym wzorcem migracji wewnętrznej w Maroku. Powodami tej migracji są: zmniejszone zaopatrzenie w wodę i zdegradowane lub rzadkie grunty orne na obszarach wiejskich, a także brak usług zdrowotnych i edukacyjnych na obszarach wiejskich w porównaniu z obszarami miejskimi. Mężczyźni migrują zwykle z powodów ekonomicznych, a kobiety z powodów rodzinnych.^[52]

Obecnie Maroko jest silnie zurbanizowanym krajem, a ponad 65% jego populacji stanowią mieszkańcy miast. Współczynnik urbanizacji wynosi ok. 1,88% rocznie.^[53]

WEWNĘTRZNI UCHODźCY

Doniesienia i raporty nie informują o wewnętrznych przesiedleniach wywołanych sytuacją bezpieczeństwa. Zdarzają się przesiedlenia spowodowane katastrofami naturalnymi.^[54]

UCHODźCY W KRAJACH SĄSIEDNICH

Szacuje się, że w pięciu obozach w prowincji Tindouf w Algierii, na granicy Mauretanii, Maroka i Sahary Zachodniej, żyje około 90 tys. uchodźców saharyjskich. Niektórzy mieszkają tam już ponad 45 lat, od początku konfliktu między Polisario, Mauretanią i Marokiem, który wybuchł w 1975 r. Uchodźcy borykają się z trudnymi warunkami życia na pustyni i są niemal całkowicie zdani na pomoc humanitarną, aby zaspokoić swoje podstawowe potrzeby.^[55] Od 2020 r. zanotowano falę nowych przesiedleń z terenów Sahary Zachodniej pod kontrolą Maroka, a obszary te w dużej mierze się wyludniły.^[56]

Władze Maroka zachęcają do powrotu saharyjskich uchodźców z Algierii i innych krajów, jednak pod warunkiem, że uznają marokańską władzę nad ich terytorium. Osoby pragnące powrócić do Maroka muszą wystąpić o dokument podróży w konsulacie Maroka za granicą.^[57]

Maroko jest ponadto od wielu lat krajem emigracji zarobkowej. Szacuje się, że poza granicami kraju mieszka ponad 2,8 mln Marokańczyków.^[58]

⁵² Integral Human Development, Country Profiles Morocco, <https://migrants-refugees.va/country-profile/morocco/>

⁵³ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Morocco, 01.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/morocco/>

⁵⁴ IDMC (Internal Displacement Monitoring Centre), International Displacement Updates, Country Profile Morocco, <https://www.internal-displacement.org/countries/morocco/>

⁵⁵ Reliefweb, ACAPS Briefing Note: Algeria: Sahrawi refugees in Tindouf, 19.01.2022,

⁵⁶ The New Humanitarian, Moroccan drone strikes force Sahrawi from their homes, 17.05.2023, <https://www.thenewhumanitarian.org/news-feature/2023/05/17/morocco-sahrawi-drone-attacks>

⁵⁷ USDOS (US Department of State), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Morocco, 23.04.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2107779.html>

⁵⁸ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Morocco, 29.10.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/morocco/>

PODSUMOWANIE

Maroko jest monarchią konstytucyjną o stosunkowo silnej pozycji króla (choć konstytucja z 2011 r. ograniczyła nieco jego prerogatywy na rzecz premiera i parlamentu).

Kraj jest zaangażowany w spór o terytoria Sahary Zachodniej i faktycznie anektował większość jej obszarów. Jednak skala działań zbrojnych jest niewielka i obejmuje głównie pojedyncze ataki dronów na pozycje partyzantów. Działania te nie stanowią na ogół zagrożenia dla ludności cywilnej.

W wyniku działań wojskowych na terenie Sahary Zachodniej, wielu mieszkańców tych obszarów uciekło do obozów dla uchodźców w Algierii i żyje tam od kilkudziesięciu lat.

ZASTRZEŻENIE

Niniejsze opracowanie tematyczne zostało przygotowane przez Wydział Informacji o Krajach Pochodzenia Urzędu do Spraw Cudzoziemców na potrzeby prowadzenia postępowań w sprawach o udzielenie ochrony międzynarodowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Opracowanie na temat sytuacji bezpieczeństwa może być pomocne w szczególności w sprawach rozpatrywanych w oparciu o **art. 15 pkt. 3 oraz art. 18 pkt. 1. Ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP z dn. 13 czerwca 2003 z późn. zmianami.**

Treść opracowania nie przesądza jednak o wyniku decyzji w indywidualnym postępowaniu administracyjnym, gdyż zawsze brana jest pod uwagę całość zgromadzonego materiału dowodowego i indywidualny charakter sprawy.

Informacje zamieszczone w niniejszym opracowaniu pochodzą w większości z publicznie dostępnych źródeł. Zostały one zebrane i opracowane przy zachowaniu zasady neutralności i obiektywizmu, a także z dołożeniem najwyższej staranności – tak, by odzwierciedlały aktualny w chwili publikacji opracowania stan wiedzy na prezentowany temat, a także pochodziły z różnych źródeł.

Terminologia użyta w niniejszym opracowaniu nie jest terminologią prawniczą. Określenia takie jak „prześladowanie”, „dyskryminacja”, „konflikt” itp. używane mogą być, za materiałami źródłowymi, w znaczeniu potocznym i nie są tożsame z definicjami podanymi w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Niniejsze opracowanie zawiera wyłącznie informacje, poglądy i opinie prezentowane przez autorów materiałów źródłowych. Oświadczenia i oceny zawarte w niniejszym opracowaniu nie są i nie mogą być uważane za oświadczenia i oceny własne Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Niniejsze opracowanie nie jest także i nie może być uważane za jakąkolwiek deklarację polityczną polskich władz.

Urząd do Spraw Cudzoziemców nie ponosi odpowiedzialności prawnej za publikowane w opracowaniu treści ani nie jest zobowiązany do publikacji jego aktualizacji, a także nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania udostępnionych informacji.

Informujemy, że autorskie prawa majątkowe do niniejszego opracowania, w tym prawo do jego rozpowszechniania i publicznego udostępniania w Internecie, przysługują wyłącznie Urzędowi do Spraw Cudzoziemców (adres: ul. Koszykowa 16, 00-564 Warszawa; NIP: 5262548316; REGON: 017315012).

BIBLIOGRAFI AV:

1. ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Morocco, 01.01.2023-28.03.2024, dane pobrano 03.04.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>
2. Aljazeera, UN envoy: Peaceful solution to Western Sahara conflict possible, 06.12.2018, <https://www.aljazeera.com/news/2018/12/envoy-peaceful-solution-western-sahara-conflict-181206164240438.html>
3. Amnesty International, The State of the World's Human Rights; Morocco and Western Sahara 2024, 29.04.2025, <https://www.amnesty.org/en/location/middle-east-and-north-africa/north-africa/morocco-and-western-sahara/report-morocco-and-western-sahara/>
4. CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Morocco, 01.05.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/morocco/>
5. DFAT (Australian Government - Department of Foreign Affairs and Trade), Smartraveller: Morocco, 11.04.2024, <https://www.smartraveller.gov.au/destinations/africa/morocco>
6. FCDO (UK Foreign, Commonwealth and Development Office), Morocco travel advice, 01.05.2025, <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/morocco>
7. France24, UN expert calls on Morocco to stop targeting activists over Western Sahara, 01.07.2021, <https://www.france24.com/en/africa/20210701-un-expert-calls-on-morocco-to-stop-targeting-activists-over-western-sahara>
8. Global Organized Crime Index, Morocco, brak daty publikacji, <https://ocindex.net/country/morocco>
9. HRW (Human Rights Watch), World Report 2023 – Morocco/Western Sahara, 12.01.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2085478.html>
10. IDMC (Internal Displacement Monitoring Centre), International Displacement Updates, Country Profile Morocco, <https://www.internal-displacement.org/countries/morocco/>
11. Integral Human Development, Country Profiles Morocco, <https://migrants-refugees.va/country-profile/morocco/>
12. International Migration Institute, Social Transformations and Migrations in Morocco, 03.2021, <https://www.migrationinstitute.org/publications/social-transformations-and-migrations-in-morocco>
13. Joshua Project, Sahrawi in Morocco, https://joshuaproject.net/people_groups/14639/MO
14. Marilyn A., Pragashini I., The right to nationality of the Saharawis and their legal identity documents, 2023, <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13621025.2024.2321722>

15. Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP, Informator ekonomiczny – Maroko, 03.11.2021, <https://www.gov.pl/web/maroko/ie>
16. Nations Encyclopaedia, Morocco – Judicial System, <https://www.nationsencyclopedia.com/Africa/Morocco-JUDICIAL-SYSTEM.html>
17. Polityka, Rozejm w Saharze Zachodniej zerwany. Będzie wojna? 15.11.2020, <https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/swiat/1978894,1,rozejm-w-saharze-zachodniej-zerwany-bedzie-wojna.read>
18. Reliefweb, ACAPS Briefing Note: Algeria: Sahrawi refugees in Tindouf, 19.01.2022, <https://reliefweb.int/report/algeria/acaps-briefing-note-algeria-sahrawi-refugees-tindouf-19-january-2022>
19. The New Humanitarian, Moroccan drone strikes force Sahrawi from their homes, 17.05.2023, <https://www.thenewhumanitarian.org/news-feature/2023/05/17/morocco-sahrawi-drone-attacks>
20. USDOS (US Department of State), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Morocco, 23.04.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2107779.html>
21. USDOS (US Department of State), Country Report on Terrorism 2022 - Chapter 1 - Morocco, 30.11.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2101583.html>
22. Wikimedia Commons, Administrative Regions of Morocco, 03.02.2021, CC-BY-SA-4.0, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Administrative_Regions_of_Morocco.jpg
23. Wikipedia, National identity card, Morocco, [https://en.wikipedia.org/wiki/National_identity_card_\(Morocco\)](https://en.wikipedia.org/wiki/National_identity_card_(Morocco))
24. Wikipedia, Podział administracyjny Maroka, https://pl.wikipedia.org/wiki/Podzia%C5%82_administracyjny_Maroka
25. Wikipedia, Regions of Morocco, https://en.wikipedia.org/wiki/Regions_of_Morocco
26. WNP, Maroko: Porażka rządzącej od 10 lat partii w wyborach parlamentarnych, 09.09.2021, <https://www.wnp.pl/rynki-zagraniczne/maroko-porazka-rzadzacej-od-10-lat-partii-w-wyborach-parlamentarnych,492256.html>